

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΗΣ

Αντιφατική και ανολοκλήρωτη η Μεταρρύθμιση

ΤΟΥ Δ. ΡΟΚΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Δ' ΜΕΡΟΣ (ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ)

Ο Αγροτικός Κώδικας που διέπει το ιδιοκτησιακό καθεστώς των 11.847.697 στρεμμάτων που παραχωρήθηκαν στους ακτήμονες γη γενείς και πρόσφυγες αγρότες, θεωρητικά κατοχύρωνε τη γεωργική ιδιοχρησιμοποίηση των κλήρων (αυτοκαλλιέργεια), στην πράξη όμως δεν κατάφερε ποτέ: ούτε τη δοσμένη χρήση να διασφαλίσει, ούτε την εμπορευματοποίησή τους ν' αποτρέψει, ούτε τον κατακερματισμό και την αποπαραγωγικοποίησή τους να αποφύγει, αλλά και ούτε την παραμονή τους - κατά την με όρους εκποίηση τους - στα χέρια μικροϊδιοκτητών αυτοκαλλεργητών ή ακτημόνων να εξασφαλίσει.

Οι περιορισμοί του, π.χ.

α) Να παραμένει, σε κάθε περίπτωση έκταση 2 ως 20 στρεμμάτων στην ιδιοκτησία του αρχικού δικαιούχου κλήρου που να μην μπορεί ποτέ να εκποιηθεί.

β) Να μην μπορεί ο οποιοσδήποτε αγοραστής να έχει τελικά μαζί με το δικό του (ενδεχόμενα) κλήρο και την υπόλοιπη ιδιοκτησία του, έκταση μεγαλύτερη από δύο συνολικά κλήρους (πού κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις μπορούσαν να φθάσουν τα 300 ή και τα 500 ακόμα στρέμματα).

γ) Να αποφευχθεί η υπερβολική κατάτμηση των κλήρων στις περιπτώσεις προίκας ή κληρονομιάς και η συγκέντρωση και συγκεντροποίηση γης στα χέρια μη αυτοκαλλεργητών, είναι φανερά συγκεκριμένες νομοθετικές ρυθμίσεις στη βάση μιας πολιτικής γης προστασίας της αγροτικής μικροϊδιοκτησίας, που αυτοανερείται όμως, τόσο απ' τον τρόπο με τον οποίο τελικά εφαρμόστηκε και εφαρμόζεται, όσο κι απ' το γεγονός ότι δεν υπήρξαν ποτέ μια σειρά από απαραίτητες κοινωνικές, χρηματοδοτικές, πολιτιστικές κι αναπτυξιακές γενικότερα προϋποθέσεις, που θα έκαναν το μικροϊδιοκτήτη αυτοκαλλεργητή, αυτοδύναμο κι ανεξάρτητο παραγωγό κι όχι απλά, οριακά αυτάρκη - με όρους οικογενειακής οικονομίας - «απελευθερωμένο κολίγο».

Η μεγάλη αγροτική ιδιοκτησία σήμερα αποτελείτε:

α) Από τσιφλίκια που δεν απαλλοτριώθηκαν ποτέ.

β) Από τα υπόλοιπα στα χέρια των αρχικών ιδιοκτητών τσιφλικιών που απαλλοτριώθηκαν.

γ) Από τσιφλίκια που θεσμοθετήθηκαν με μια σειρά συμβάσεις (π.χ. 14.8.1930)ΦΕΚ 300Α της 30.8.1930, 14.8.1931)ΦΕΚ 284Α της 19.8.1931 κλπ.), από 1926 ως το 1931 (περίοδο της αγροτικής μεταρρύθμισης), για τα ιδιωτικά αγροκτήματα Κιλινδέρ Κιλκίς, Τραχώνων Αττικής, Αγνάντι Μαχαλά Λαμίας, Μόδι Λαγκαδά, Δουρσουνάδες και Μπάκραйна Λάρισας και Λαζαρί να Καρδίτσας συνολικής έκτασης 22.215 στρεμμάτων που θα εφαρμόζαν υποτίθεται, επιστημονικές μεθόδους εκμετάλλευσης σύμφωνα με τις υποδείξεις της Γεωργικής Υπηρεσίας.

δ) Από τα εκκλησιαστικά -μοναστηριακά τσιφλίκια που στο μεγαλύτερο μέρος τους διέφυγαν την απαλλοτρίωση που επέτρεπε το άρθρο 1 19 του Συντάγματος του 1927 και ρύθμιζε νομοθετικά ο νόμος 4082 του 1929, αλλά κι ο Αγροτικός Κώδικας 2880 του 1941.

ε) Από τα τσιφλίκια — μεγάλες ιδιοκτησίες γης που άρχισαν να δημιουργούνται τα τελευταία χρόνια ως αποτέλεσμα της ραγδαίας εγκατάλειψης της υπαίθρου λόγω μετανάστευσης κι αστυφιλίας, με τη συγκέντρωση γης μικρής αντικειμενικά αξίας (λόγω κατακερματισμού, μικρής παραγωγικότητας κλπ.), από μεγάλα βιομηχανικά συγκροτήματα κι επενδυτές (π.χ. ιδιοκτησία γης Καραγιώργη στην Πύλο, Ποταμιάνου στον Έβρο κλπ.), από τουριστικές ελληνικές και ξένες επιχειρήσεις αλλά κι απ' απατεώνες εμπόρους γης σ' όλες τις περιοχές της Ελλάδας.

στ) Από τα τσιφλίκια που δημιουργήθηκαν, από ξένους κύρια κι Έλληνες ως αντιπαροχή για έργο παραγωγικά (αποξηραντικά, αποστραγγιστικά, αρδευτικά) που αυτοί ανάλαβαν να εκτελέσουν και με τα οποία αποδόθηκαν στην καλλιέργεια νέες εκτάσεις, π.χ. Κωπαΐδα (Αγγλική Ανώνυμος Εταιρεία Κωπαΐδας), Έλη Λυσιμαχίας και Τριχωνίας, («Λυσιμαχία» Α.Ε.), Λεσίνοι («Γεωργική Εταιρεία Λεσίνοι» Α.Ε.), Λίμνη Ξυνιάδας (Γεωργική Εταιρεία Ξυνιάδας Α.Ε.). Επιχειρώντας μια κριτική σύννομη των παραπάνω θα μπορούσαμε να συμπεράνουμε ότι οι διαδικασίες απαλλοτριώσεων, κι η όλη πολιτική γης των ελληνικών κυβερνήσεων στο θέμα της διάθεσης των εθνικών γαιών:

α) Αποτελέσαν πάντα λύσεις ανάγκης κάτω από την πίεση των γεγονότων.

β) Ήταν πάντα άτολμες, χωρίς την πνοή μιας μελετημένης και προγραμματισμένης αναπτυξιακής προσπάθειας στον τομέα της αστικής κι αγροτικής αποκατάστασης.

γ) Υπήρξαν πάντα το έσχατο σημείο υποχώρησης της πολιτικής εξουσίας, στις πιεστικές ανάγκες της πραγματικότητας, σημείο όμως που πάντα γινόταν πρώτα αποδεκτό απ' τις κοινωνικές δυνάμεις που αυτή έκφραζε και πάντα με αντιπαροχή σε πολιτικούς κοινωνικούς κι οικονομικούς όρους προς την άρχουσα τάξη.

δ) Ευνόησαν κι όταν ακόμα προ οριζόταν ν' αντιμετωπίσουν ανάγκες ακτημόνων και μικροκαλλιεργητών, τους ήδη μεγαλογαιοκτήμονες κι ισχυρούς.

ε) Άφησαν πάντα περιθώρια για καταπατήσεις, καταχρηστικές ιδιοποιήσεις κι εκμεταλλεύσεις από επιτήδειους και κερδοσκόπους μεγάλων κομματιών εθνικών γαιών (που σε κάποια φάση αποτέλεσαν το 50% των όσων είχαν διατεθεί).

στ) Είχαν ως τελικό σκοπό (όσες απέβλεπαν σε αγροτική αποκατάσταση) τη μετατροπή των ακτημόνων σε μικροϊδιοκτήτες - αυτοκαλλιεργητές που ο κλήρος τους μόλις θα έφτανε στο να τους συντηρεί (π.χ. μέγιστη έκταση κλήρου περιοχής Τρικάλων 70 στρ., Λάρισας 160 στρ. κλπ.).

ζ) Δεν προνόησαν ποτέ να ρυθμίσουν νομοθετικά άλλα και να διασφαλίσουν αποτελεσματικά την απαγόρευση κατακερματισμού των μικροϊδιοκτησιών και του εκφυλισμού της όποιας παραγωγής δυνατότητας του ελάχιστου κλήρου, και φυσικά και της συνολικής γεωργικής παραγωγής.

η) Δεν συνοδεύτηκαν ποτέ από τη, με κρατική φροντίδα, δημιουργία απαραίτητων των προϋποθέσεων

για ικανοποιητικούς οικονομικά κοινωνικά και πολιτιστικά όρους ζωής στον αγροτικό και αστικό (στην περίπτωση αστικών αποκαταστάσεων) χώρο ώστε ν' αυξηθεί η παραγωγικότητα να βελτιωθούν οι συνθήκες ζωής και ν' αποφευχθούν η αστυφιλία κι η μετανάστευση, που στραγγίξαν και στραγγίζουν σ' εθνικό επίπεδο το ζωντανό και παραγωγικό εργατικό δυναμικό του τόπου.

θ) Πολλές φορές καθυστέρησε για μεγάλο διάστημα ή εφαρμογή τους πολλές δε απ' αυτές είτε δεν τελέσθηκαν ποτέ σα συνέπεια πιέσεων από τους εκάστοτε ισχυρούς, ή η υλοποίησή τους ήταν μερική, περιθωριακή κι ανολοκλήρωτη επειδή τα απαιτούμενα διατάγματα ήταν ατελή ή δεν εκδόθηκαν ποτέ, ή έλαβε χώρα κυβερνητική μεταβολή και επικράτησαν συντηρητικότερες απόψεις.

ι) Είχαν πολλές φορές διάφανη την πρόθεση του νομοθέτη για χαριστική μεταχείριση ομάδων ατόμων που δεν άνηκαν φυσικά στους ακτήμονες ή τους μικροκαλλιεργητές.

κ) Ποτέ δεν είχαν το ριζικό χαρακτήρα μιας ουσιαστικής κοινωνικής αλλαγής που είχαν ανάγκη οι αγωνιστές της επανάστασης αγρότες και κολίγοι στην αρχή κι η αγροτική ανάπτυξη του τόπου αργότερα και τελέσθηκαν πάν τα κάτω απ' τις κυρίαρχες επιλογές της προστασίας του ιερού θεσμού της «ιδιοκτησίας» και της μόνης δυνατότητας απαλλοτρίωσης της για το δημόσιο συμφέρον, μετά από δικαστικά καθορισμένη αποζημίωση.

Κι επειδή δεν υπάρχει το Εθνικό Κτηματολόγιο, έτσι πολύ πιθανό, να υπάρχει αντικειμενικά πλήρης σύγχυση για τα ακριβή μεγέθη των εκτάσεων των διανομών.